

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I.—ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ Δ. ΓΛΗΝΟΥ

[Ο Δ. Γληνός, σαν μέλος της γραμματείας του Πολιτικού Γραφείου του ΚΚΕ, εΐχεν διοριστεί εισηγητής στη 10η ολομέλεια της Κεντρικής Έπιτροπής, που συνήλθε στην Αθήνα το Γενάρη του 1944. Στις 17 Δεκέμβρη 1943 μπήκε στην κλινική για να εγχειριστεί. Δεν εΐχεν ακόμα ετοιμάσει την εισήγησή του, εΐχεν όμως καταρτίσει το σχέδιό της, που το παράδωσε την ίδια μέρα στη γραμματεία του Π. Γ. Το σχέδιο αυτό εΐνε το τελευταίο κείμενο του Γληνού και δημοσιεύτηκε στην πρώτη έκδοση της μελέτης αυτής (σ. 27 - 28)].

ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΜΙΑΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΕΣΤΗ (=Δ. ΓΛΗΝΟΥ)

ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Εισαγωγή.— Η σημασία της σημερινής ολομέλειας. Σκοπός της να αναμετρήσει την πορεία ενός χρόνου, την εφαρμογή της πολιτικής γραμμής του Κ. μέσα στην εξέλιξη των γεγονότων, να βγάλει διδάγματα και να θέσει καθήκοντα, που θα κάνουν το Κ. ικανό ν' ανταποκριθεί στην ιστορική του αποστολή άπάνω στην πιο κρίσιμη ώρα της ιστορίας μας.

Κεφ. Α'— Ποιές γραμμές και ποιά καθήκοντα είχε καθορίσει η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του περασμένου Δεκέμβρη.

Κεφ. Β'— Η πορεία του πολέμου και η εξέλιξη της διπλωματικής κατάστασης μέσα στο 1943.

- Οι ρούσικες νίκες.
- Το τέλος του πολέμου στην Αφρική.
- Ο πόλεμος στην Ιταλία.
- Η κατάρρευση του φασισμού.
- Ο υποβρύχιος πόλεμος.
- Ο έναέριος πόλεμος.
- Από την Καζαμπλάνκα ως την Τεχεράνη.

Κεφ. Γ'— Η διάλυση της Γ' Διεθνούς.— Η σημασία της. Πώς την αντιμετώπισε το Κ. Πώς καθόρισε τη γραμμή του το Κ.

Κεφ. Δ'— Η εξέλιξη του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

‘Ο ΕΛΛΑΣ, ή οργάνωσή του, ή ανάπτυξή του. Οι αγώνες του. Τò δια-
συμμαχικό σύμφωνο.

Οι άλλες οργανώσεις.—‘Ο Ζέρβας και ό ΕΔΕΣ.—‘Η σύγκρουση.

‘Η ΕΚΚΑ και ό Ψαρός.—Οι προδοσίες τών βασιλικών. Παπαδόγκω-
νας κ.λ.π.

Οι εκκαθαριστικές επιχειρήσεις τών γερμανών.—‘Η σημερινή κατάσταση
του ΕΛΛΑΣ.

Κεφ. Ε’ —‘Η οργάνωση της αυτοδιοίκησης στην ‘Ελ. ‘Ελλάδα και οι
προοπτικές της.

Κεφ. ΣΤ’ —‘Ο αγώνας του λαού στις πόλεις για την επιβίωσή του
και για τὰ εθνικά ζητήματα.

‘Η 5 του Μάρτη. 22 ‘Ιουλίου. . . .

Κεφ. Ζ’ — Οι προσπάθειες του Κ. για την εθνική ενότητα.

Οι διαπραγματεύσεις με τὰ κόμματα και ή στάση τους.

Οι διαπραγματεύσεις με τις δυναμικές οργανώσεις.

Οι κατηγορίες για μόνοπώληση του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

Κεφ. Η’ —‘Η συγκέντρωση της αντίδρασης. ‘Η άπεργία του Αύγου-
στου - ξέσπασμα της αντίδρασης.

— Οι καταχτητές. — ‘Η κυβέρνηση Ράλλη-Ταβουλάρη. — Τὰ σώματα
της ασφάλειας και τὰ τάγματα τών εϋζώνων.

— ‘Η πλουτοκρατία — ό σκοτεινός ύποκινητής της αντίδρασης. — ‘Ο
ταξικός χαρακτήρας της αντίδρασης.

— Οι δυναμικές οργανώσεις.

— Οι πράχτορες του Γλύξμπουργκ.

— Τὰ κόμματα.

— Κύριος ύπονομευτής της εθν. ενότητας ό Γ. Γλύξμπουργκ.

— ‘Η στάση της ‘Αγγλίας.— Οι προσπάθειες της αντίδρασης να χωρί-
σει τόν ελληνικό λαό σε άγγλόφιλλους και μή.— ‘Η θέση του Κ. άπέναντι
της ‘Αγγλίας και τών συμμάχων.

Κεφ. Θ’ —‘Η ανάπτυξη του ΚΚΕ, του ΕΑΜ, του ΕΕΑΜ, της ΕΠΟΝ
άπό πέρσι ως σήμερα.

Κεφ. Ι’ —‘Η αντιμετώπιση της αντίδρασης. Τò ΚΚΕ στο πλευρό του
λαού και ή μαζική πάλη.

Κεφ. ΙΑ’ —‘Η πολιτική γραμμή του Κ. μέσα στις σημερινές συνθήκες.

Τò εθνικό ζήτημα και τò ΚΚΕ, τò πολιτειακό ζήτημα και τò ΚΚΕ.

‘Η λαϊκή δημοκρατία.

Νέα έκκληση για εθνική ενότητα.

Κεφ. ΙΒ'— Κριτική τῆς πορείας τῶν ἀγώνων μας. Οἱ ἀδυναμίες καὶ τὰ λάθη μας.

Τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων. Ἡ μεγάλη δοκιμασία. Τὸ Κ. δίνει ἐξετάσεις μπροστὰ στὸ λαό.

Ἐξτρεμισμός, ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος. Δεξιὲς παρεκκλίσεις. Ὀργανωτικὲς ἀδυναμίες. Ἐλλειψὴ στελεχῶν.

Κεφ. ΙΓ'— Καθῆκοντα ποὺ μπαίνουν μπροστὰ στὸ Κ. στὴ σημερινὴ κρίσιμη ὥρα.

— Ἡ νέα ἀπευθύνῃ θέση τοῦ Κ. μέσα στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας.

— Νέα ὀργάνωσις.— Ἡ συνοχὴ τοῦ Κ., ἡ πειθαρχία, ἡ ἐνιαία κατεύθυνσις.

Ποιότητα καὶ ποσότητα, αὐστηρὸς αὐτοέλεγχος. Αὐστηρὴ τήρησις στὴν ἐφαρμογὴ τῆς πολ. γραμμῆς. Μόρφωσις τῶν μελῶν.

— Τὸ Κ. κοντὰ στὸ λαό.— Ἀδιάκοπος καὶ πλατὺς διαφωτισμὸς τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

— Στενὴ συνεργασία μὲ τὶς μαζικὲς ὀργανώσεις. (ΕΛΑΣ, ΕΑΜ, ΕΕΑΜ, ΕΠΟΝ, ΕΟΑΛ).

— Συγκέντρωσις τοῦ ἀριστερισμοῦ.— Στενὴ συνεργασία μὲ τὰ συγγενῆ κόμματα.

— Σταθερὴ πορεία πρὸς τὴ λαϊκὴ δημοκρατία.

II.—Η ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

[Στην «Κομμουνιστικήν Ἐπιθεώρηση» (τεῦχος 19, Νοέμβρης 1948, ἀφιερωμένο στην Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση, σ. 9 - 11) ὁ Δ. Γληνός δημοσίευσε, με τὸν τίτλο : «Ἡ Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση καὶ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα», τὸ παρακάτω ἄρθρο, ποὺ τὸ ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ γιατί συμπληρώνει τὲς σκέψεις του πάνω στὸ ἐθνικὸ πρόβλημα].

Τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα καλύτερα θὰ τ' ὀνομάζουμε πρόβλημα τοῦ ἐθνισμοῦ ἢ πρόβλημα τῶν ἐθνοτήτων. Τὸ πρόβλημα τοῦτο δημιουργήθηκε μετὴν ἀνάπτυξη τῶν ἀστικῶν παραγωγικῶν σχέσεων. Βέβαια ἡ ἔννοια «ἔθνος» εἶνε πολὺ παλαιὰ καὶ παρουσιάζεται καὶ στὸν Ὅμηρο. Μὰ ὅπως κάθε ζωντανή ἔννοια, ἀλλάζει περιεχόμενο μετὴν ἀλλαγὴ τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος, ποὺ ἐκφράζει. Καὶ σήμερα, ὅταν μιλάμε γιὰ ἔθνος, ἐννοοῦμε τὲς ὁλότητες τῶν ἀνθρώπων, ποὺ παρουσιάζουν βέβαια ὀρισμένα κοινὰ γνωρίσματα στὸ πνευματικὸ ἐποικοδόμημα (γλῶσσα, ἥθη καὶ ἔθιμα, κοινὴ ἱστορικὴ συνείδηση, συνείδηση αἰματοσυγγένειας, ποὺ δὲν ἀνταποκρίνεται πάντα στ' ἀντικειμενικὰ δεδομένα), προσπάντων ὅμως παρουσιάζουν μιὰ κοινὴ οἰκονομικὴ διάρθρωση, ποὺ βασιίζεται στὸν καπιταλιστικὸ τρόπο παραγωγῆς.

Τὸ ἐθνικὸ ζήτημα ἐκδηλώθηκε μετὴ τὴ μορφή ἐθνικοαπελευθερωτικῶν ἐξεγέρσεων, ἐπαναστάσεων, ἐθνικῶν πολέμων ποὺ γεμίζουν τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης ἀπ' τὴ μεγάλη Γαλλικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1789 ὡς τὸ γαλλο-γερμανικὸ πόλεμο τοῦ 1870-71. Ὡστόσο ἡ ἀστικὴ τάξη στάθηκε ἀνίκανη νὰ λύσει τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα καὶ νὰ δημιουργήσει συνθήκες ἐλεύτερες, ἀβίαστης ἀνάπτυξης τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων. Γιατὶ ἡ οἰκονομικὴ διάρθρωση πάνου στὴν ὁποία ἀναπτύσσεται τὸ ἐθνικὸ ζήτημα μέσα στὰ ἀστικὰ πλαίσια ἔχει δυὸ κύρια γνωρίσματα: τὴν ἀστικὴ κυριαρχία στὸ ἐσωτερικόν, τὸν ἀνταγωνισμό συμφερόντων μετὸ ἐξωτερικόν. Ἀπὸ τὰ γνωρίσματα αὐτὰ καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ δεύτερο, μετὴν ἀνάπτυξη τῶν καπιταλιστικῶν ἀνταγωνισμῶν, πηγάζει ἡ ἐθνικὴ ἀποκλειστικότητα, δηλαδὴ ἡ τάση νὰ κυριαρχήσει ἀπόλυτα ἓνα ἔθνος μέσα στὸν οἰκονομικὸ χῶρο, ποὺ κατέχει καὶ ν' ἀπλώσει τὸ χῶρο αὐτὸν σὲ βᾶρος ἄλλων ἐθνῶν. Ἀποτέλεσμα τῆς τάσης αὐτῆς εἶνε πρῶτο ἡ ἀδιάκοπη προσπάθεια γιὰ κατάπνιξη, ἀφομοίωση ἢ ἐκτοπισμὸν κάθε ἄλλης ἐθνότητος μέσα στὸν ἐθνικὸ χῶρο, ἡ προσπάθεια νὰ συμπέσουν οἱ ἔννοιες ἔθνος καὶ κράτος ἀστικὸν καὶ δεύτερον, οἱ ἀδιάκοποι ἀνταγωνισμοὶ καὶ

οι πόλεμοι με τὰ γειτονικά ἔθνη. Ἔτσι γίνεται ἀδύνατη ἡ λύση τοῦ ἐθνικοῦ προβλήματος στὰ ἀστικά πλαίσια καὶ στὴν ἱμπεριαλιστική περίοδο. Τὰ μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ συγκροτημένα καὶ καπιταλιστικά ὑπερώριμα ἔθνη διατυπώνουν ἀνοιχτὰ τὴν ἀξίωση νὰ καταπνίξουν τὶς μικρὲς ἐθνότητες, ἀπορροφώντας τὶς μέσα στὸ δικό τους «ζωτικό χῶρο». Αὐτὴ εἶνε ὡμὰ ἐκφρασμένη ἡ πολιτικὴ τοῦ φασισμού καὶ τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ νόημα τῆς «Εὐρώπης» τῶν χιτλερικών. Ὁ ἱμπεριαλιστικὸς ἐθνικισμὸς φτάνει στὴν ἀναίρεση τῆς ἐθνότητος ὅλων τῶν μικρότερων ἐθνικῶν συγκροτημάτων.

Ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀστικὴ ἔννοια τοῦ ἐθνισμοῦ εἶνε ἡ σοσιαλιστικὴ ἀντίληψη τῆς ἔννοιας «ἔθνος». Μέσα στὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος λείπει πρῶτα-πρῶτα ἡ ἐσωτερικὴ κυριαρχία μιᾶς τάξης ἀπάνω στὶς ἄλλες. Τὸ ἀστικὸ «ἔθνος» εἶνε ἀναπόσπαστο ἀπὸ τὴν ἀστικὴ κυριαρχία ἀπάνω στοὺς ἐργάτες καὶ ἀγρότες καὶ τὰ φτωχὰ στρώματα τῆς πόλης. Ὅταν ὁ ἀστὸς μιλάει γιὰ «πατρίδα» συνδέει τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἀναπόσπαστα μὲ τὴν κυριαρχία τῆς τάξης του. Ἀμὰ αὐτὴ κινδυνεύει, αὐτὸς εἶνε ἔτοιμος καὶ ἀποικία ἀκόμη νὰ κάμει τὴν πατρίδα του, νὰ τὴν παραδώσει σὲ μιὰ ὁποιαδήποτε ξένη κυριαρχία, ἀρκεῖ αὐτὴ νὰ τοῦ ἐξασφαλίζει τὴν ἐκμετάλλεψή τῶν ὁμοεθνῶν του ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ μικροαστῶν. Τέτια παραδείγματα ζοῦμε καὶ τούτῃ τῇ στιγμῇ στὴ χώρα μας, ὅπου μέσα στὶς τάξεις τῶν ἐλλήνων καπιταλιστῶν πολὺ συμπαθητικὰ καὶ σὰν ὕστατη ἐλπίδα γλυκεῖα ἀτενίζεται τὸ ἐνδεχόμενον νὰ μετατραπῆ καλύτερα ἢ Ἑλλάδα σὲ ἀποικία ἐγγλέζικη παρὰ νὰ γίνῃ χώρα σοσιαλιστικὴ.

Ἡ σοσιαλιστικὴ πατρίδα καὶ τὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος εἶνε ἐντελῶς ἀπαλλαγμένα ἀπὸ τὴν ἀντίληψη αὐτὴ τῆς ἐσωτερικῆς κυριαρχικῆς σχέσης καὶ ἐκμετάλλεψης. Μὰ συνάμα εἶνε ἀπαλλαγμένα καὶ ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς κυριαρχίας καὶ ἐκμετάλλεψης τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κοσμοϊστορικὰ κατρθώματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶνε τὸ πὼς ἐδημιούργησε στὴν πραγματικότητα τὴν ἔννοια τούτῃ τῆς σοσιαλιστικῆς ἐθνότητος καὶ τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας.

Κάτω ἀπ' τὴν φεουδαρχοαστικὴ τυραννία τῆς τσαρικήσ Ρωσίας καταπιέζονταν φριχτὰ ὅλα τὰ ἔθνη, ποὺ κατοικοῦσαν μέσα στὸ χῶρον τῆς Ρούσικης αὐτοκρατορίας. Κατὰ ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες σάπιζαν στὶς φυλακὲς καὶ τὶς ἐξορίες οἱ δασκάλοι, ποὺ τολμούσαν νὰ διδάξουν κρυφὰ τὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους των. Τεράστιο πρόβλημα καταπιεζομένων ἐθνοτήτων ἔβραζε κάτω ἀπὸ τὴν τσαρική τυραννία. Καὶ τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἦταν φυσικὸ νὰ ξεσπάσει μὲ τὴν Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση. Καὶ ἦταν ἐπίσης φυσικὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴ τῶν ἀστικῶν ἐνοιῶν γιὰ ἔθνος καὶ πατρίδα νὰ ξεσπάσουν χωριστικὰ κινήματα. Καὶ τὰ ἀστικά στρώματα τῶν ἐθνῶν ποὺ ζούσαν κάτω ἀπὸ τὴν τσαρική τυραννία νὰ θελήσουν νὰ παρασύρουν τὰ ἔθνη τους στὰ

νά ιδρύσουνε κράτη ανεξάρτητα με όλα τὰ επακόλουθα ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἀνταγωνισμῶν, πού βλέπουμε στὴν ἄλλη ἀστοκρατούμενη Εὐρώπη. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἦτανε σοσιαλιστικὴ καὶ ὄχι ἀστική, τὸ πρόβλημα τῶν ἐθνοτήτων ἐλύθηκε στὴ Σοβ. Ἐνωση κατὰ ἐντελῶς διαφορετικὸ τρόπο.

Τὸν τύπο γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος τὸν ἔδωκε ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Στάλιν: «Ὁ σοσιαλιστικὸς πολιτισμὸς εἶνε ἐθνικὸς στὴ μορφή, σοσιαλιστικὸς στὸ περιεχόμενον». Σύμφωνα μετὰ τὸν τύπον αὐτὸν ἑκατὸν ἐξῆντα τόσες διαφορετικὲς ἐθνότητες, πού ζούσανε μέσα στὸ χῶρο τῆς Σοβ. Ἐνωσης κατάχτησαν ἀμέσως καὶ ὀλοκληρωτικὰ, χωρὶς κανένα καταναγκασμὸ, χωρὶς κανέναν ἀνταγωνισμὸ, ὀλοκληρῶς τὴν ἐθνικὴν λευτεριά τους, ἀκόμη καὶ τὸ δικαίωμα ν' ἀποσκιστοῦν ἀπὸ τὴ Σοβ. Ἐνωση καὶ νὰ ιδρύσουν ἰδιαίτερα κράτη. Κάθε ἐθνότητα καὶ ἡ πιὸ μικρὴ καὶ ἡ πιὸ καθυστερημένη κατάχτησε τὸ δικαίωμα ν' αὐτοδιοικηθεῖ σύμφωνα μετὰ τὰ τοπικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, νὰ καλλιεργήσῃ τὴ γλῶσσα τῆς καὶ τὸν ἐθνικὸν πολιτισμὸν τῆς, τὰ τραγούδια τῆς, τὴ λογοτεχνία τῆς, τὴ παραδόσεις τῆς, τὴ θρησκεία τῆς, νὰ κρατήσῃ κάθε ἐθνικὴ ἰδιοτυπία καὶ ἰδιομορφία. Γλῶσσες, πού μιλιούνταν ἀπὸ λίγες δεκάδες χιλιάδες ἀνθρώπους, πού δὲν εἶχαν ἀκόμη γραφεῖ ποτέ, ἀπόχτησαν μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ κράτους ἀλφάβητο, γραφτὸ λόγον, βιβλία, ἐφημερίδες, περιοδικὰ. Ὅλοι οἱ ἐθνικοὶ πολιτισμοὶ ἀνθίσαν ἐντελῶς ἐλεύθερα. Στὰ σχολεῖα, στὰ δικαστήρια, στὰ θεάτρα τους μπῆκε ἡ ἐθνικὴ τους γλῶσσα. Ἰδρύθησαν διδασκαλεῖα γιὰ ὅλες τὶς ἐθνότητες, ἄρχισαν νὰ ζωντανεύουν οἱ ἐθνικοὶ πολιτισμοί, νὰ καταγράφεται ὁ λαογραφικὸς τους πλοῦτος, τὰ καλλιτεχνικὰ τους δημιουργήματα, οἱ ἐθνικὲς φορεσιές, οἱ χοροὶ, ἡ μουσικὴ τους, τὰ βιοτεχνικὰ μοτίβα τους. Ἀπόλυτος σεβασμὸς σὲ κάθε ἐθνικὴ ἰδιομορφία, πού θεωρήθηκε πλουτισμὸς τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ καταπίεσὴ τους, στένεμα τῆς ζωῆς, κανενὸς εἴδους ἰσοπεδωτισμὸς, κανενὸς εἴδους ὁμοιομορφία, κανενὸς εἴδους καταπίεση. Ἐντελῶς τὸ ἀντίθετο ἀπ' ὅτι συμβαίνει μέσα στὰ ἀστικά κράτη. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ σοσιαλιστικὴ βάση τῆς ζωῆς, κατάργηση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπον, λαοῦ ἀπὸ λαόν, κατάργηση τῆς ταξικῆς κυριαρχίας, ἐνιαῖος σοσιαλιστικὸς πολιτισμὸς. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Ὅλα τὰ χωριστικὰ κινήματα, πού παρουσιάστηκαν στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἀστικῶν τάξεων ἔσβησαν αὐτόματα.

Ὅλες οἱ ἐθνότητες, πού ζοῦν μέσα στὸν ἀπέραντον σοβιετικὸν χῶρον ἔνοιωσαν πῶς ἡ μορφή αὐτὴ τῆς συμβίωσης εἶνε ἡ μόνη, πού περισώζει τὸν ἐθνισμὸν καὶ μετατρέπει τὴν ποικιλομορφία σὲ μιὰν ἀνώτερη σύνθεση καὶ δημιουργεῖ τεράστιες καὶ ἀπέραντες δυνατότητες ἀνάπτυξης γιὰ κάθε λαόν. Ἐτσι ὅλοι οἱ σοβιετικοὶ λαοὶ ἔνοιωσαν βαθειὰ τὴ Σοβ. Ἐνωση σὰν τὴν ἀληθινὴν μεγάλην πατρίδα τους, ἐνώθησαν ὀλοψυχα συναμεταξύ τους καὶ

παρουσίασαν μπροστά στὰ ἑκθαμβὰ μάτια τοῦ κόσμου τὸ θαυμαστὸ ὄραμα, ποὺ βλέπουμε σήμερα. Ἑκατὸν ἑξήντα καὶ πλέον ἐθνότητες νὰ μάχονται σὰν ἓνας ἄνθρωπος, ἡρωϊκὰ γιὰ νὰ σώσουν τὴν πολύτιμη καὶ πολυαγάπητη μητέρα, τὴ σοβιετικὴ τους πατρίδα ἀπὸ τὸν ξένο καὶ βάρβαρο κατακτητὴ.

Ἔτσι ἔλυσε ὀριστικὰ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση μέσα στὴν περιοχὴ τοῦ ἐνὸς ἑχθροῦ τῆς γῆς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΥ

III.—ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΕΘΝΟΣ

[Στὸ ἴδιο τεῦχος τῆς «Κομ. Ἐπιθεώρησης» (σ. 18 — 20) ὁ Δ. Γληνὸς δημοσίευσε, μὲ τὸν τίτλο: «Ὁ διεθνιστικὸς χαρακτήρας τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπανάστασης», τὸ παρακάτω ἀρθρο, ὅπου ἐξετάζονται οἱ νέες μορφές πανανθρώπινης συμβίωσης, ποὺ δημιούργησεν ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ οἱ ἔννοιες τοῦ σοσιαλιστικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ].

Ἄπο διπλὴν ἀποψη ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση ξεπερνάει τὰ σύνορα τῆς χώρας, ὅπου διαδραματίστηκε καὶ ἀπλώνεται ἀπάνω σ' ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. Ἄπο τὴ μιὰ μεριά εἶνε ἐπανάσταση προλεταριακὴ, λαϊκὴ καὶ σὰν τέτια εἶνε ἕνας κρίκος στὴν ἀλυσίδα ὄλων τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων, ποὺ γεννήθηκαν μέσα στοὺς κόλπους τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἀπο τὴν ταξικὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὴν ἀστοκρατία καὶ τὴς ἐργαζόμενες μάζες τῶν λαῶν, ποὺ εἶνε θύματα τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Καὶ εἶνε τὸ πρῶτο ἐπαναστατικὸ κίνημα, ποὺ ἐπεκράτησε σὲ μιὰν ἀπέραντη χώρα, στὸ ἕνα ἕκτο τῆς γῆς καὶ δημιούργησε τὴ πρώτη σοσιαλιστικὴ κοινωνία τοῦ κόσμου. Γι αὐτὸ ἔγινε ὁ δάσκαλος καὶ ὁ καθοδηγητὴς τῆς ἐπανάστασης σ' ὅλες τὴς χώρες τῆς γῆς. Ἡ Τρίτη Διεθνὴς, ποὺ ἰδρύθηκε στὰ 1919 ἦταν τὸ ἀναγκαστικὸ ἐπακόλουθο τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπανάστασης καὶ στάθηκε ὁ φάρος, ποὺ καθοδήγησε ἀπο τότε τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα σ' ὅλες τὴς χώρες τῆς γῆς, ὅπου τὸ προλεταριάτο εἶχε φτάσει σὲ τέτιαν ἀνάπτυξη καὶ συνειδητοποίηση, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ μπεῖ στὸν ἀγῶνα μὲ τὰ ὀργανωμένα πρωτοποριακὰ στοιχεῖα του, μὲ τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα.

Καὶ ὁ δεσμὸς ἀνάμεσα στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ὅλου τοῦ κόσμου, ποὺ σφυρηλατήθηκε μέσα στὴ φωτιὰ τῶν ἀγῶνων, καὶ τώρα ἀκόμη, ποὺ ἡ Τρίτη Διεθνὴς, ἀφοῦ ἐπαιξε τὸν ἱστορικὸ τῆς ρόλο αὐτοδιαλύθηκε, παραμένει μέσα στὴν ἐνότητα τῆς μαρξιστικῆς - λενινιστικῆς σταλινικῆς θεωρίας καὶ μέσα στὴν ἀκατάλυτην ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ποὺ σ' ὅλες τὴς χώρες τῆς γῆς ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἀπολύτρωσὴ τους. Ἔτσι ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἔχει κιόλας δημιουργήσει μιὰ ὑπερεθνικὴν ἐνότητα ὄλων τῶν λαῶν καὶ αὐτὴ θὰ εἶνε ἡ κινητήρια δύναμη, ποὺ θὰ πλάσει τὴ νέα μορφή τοῦ διεθνισμοῦ, ποὺ θὰ πηγάζει ἀπο τὴν ἐπικράτηση τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης σὲ πολλὰς χώρες μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον. Ἄπο τὴν ἄλλη μεριά ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ τὸ πρῶτο σοσιαλιστικὸ κράτος ποὺ ἐπήγασε ἀπ' αὐτήν, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση, ἔφερε στὸν κόσμον μιὰ νέα μορφή στὴς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ ἔθνη. Ἐδημιούργησε

τὴν ἔννοια τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ, καπιταλιστικοῦ διεθνισμοῦ. Ὁ καπιταλιστικὸς διεθνισμὸς ἔχει παρουσιάσει ὡς τώρα δυὸ μορφές. Ἡ πρώτη μορφή εἶνε ὁ διακανονισμὸς τῶν σχέσεων ἀνάμεσα σὲ πραγματικὰ ἢ φαινομενικὰ ἀνεξάρτητα ἔθνη καὶ ὁ διακανονισμὸς αὐτὸς ὀνομάζεται διεθνικὸ δίκαιο, δημόσιο καὶ ἰδιωτικόν. Ἡ μορφή αὐτὴ τοῦ διεθνισμοῦ εἶνε μιὰ προσπάθεια ἀπάνω στὴ βάση τοῦ ἀπόλυτου ἀνταγωνισμοῦ τῶν συμφερόντων τῆς κάθε ἔθνικῆς ἀστοκρατίας καὶ κεφαλαιοκρατίας νὰ βρεθεῖ ἓνας τρόπος νὰ ἐξομαλύνονται μὲ γενικὰ ἀναγνωρισμένους κανόνες οἱ διαφορῆς αὐτές. Τὸ Διεθνικὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης καὶ ἀργότερα ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ποὺ δημιουργήθηκε μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, εἶνε τ' ἀποκορυφώματα τῆς προσπάθειας αὐτῆς. Τὸ πόσον λίγο ὅμως οἱ προσπάθειαι αὐτὲς κατόρθωσαν πραγματικὰ νὰ διακανονίσουν τὶς ἀντιθέσεις φάνηκε ἀπὸ τὸ ξέσπασμα τοῦ δευτέρου παγκόσμιου πολέμου.

Ἡ δευτέρα μορφή τοῦ καπιταλιστικοῦ διεθνισμοῦ εἶνε ὁ καθ'αυτὸ ἱμπεριαλιστικὸς διεθνισμὸς. Τὸ ἀποκορυφώμα καὶ τούτης τῆς μορφῆς ἐπρόκειτο νὰ εἶνε ἡ ἔθνικοσοσιαλιστικὴ αὐτοκρατορία τῆς Γερμανίας καὶ ἡ κωμικὴ ἀπομίμησὴ του, ἡ ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία τοῦ Μουσσολίνι. Ὁ ἱμπεριαλιστικὸς αὐτὸς διεθνισμὸς μὲ τὴ «νέα τάξιν» καὶ τὴ «νέαν Εὐρώπην», ποὺ πῆγαινε νὰ δημιουργήσῃ, δὲν ἤτανε τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἐκμεταλλευτικὴ κυριαρχία ἑνὸς λαοῦ ἀπάνω στοὺς ἄλλους. Τί θὰ ἐσήμαινε ὁ διεθνισμὸς αὐτὸς τὸ γνῶριζαν κιόλας οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, στὰ τρία χρόνια ποὺ στενάζουν κάτω ἀπὸ τὴ βάρβαρη τυραννία τῶν φασιστῶν καὶ τῶν ἔθνικοσοσιαλιστῶν.

Ἀπέναντι σὲ τούτη τὴ μορφή τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ διεθνισμοῦ ὑψώνεται ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς. Ἐνῶ ὁ ἱμπεριαλιστικὸς διεθνισμὸς θεμελιώνεται ἀπάνω στὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν λαῶν ἀπὸ ἓναν κυρίαρχον λαὸν καὶ εἶνε μιὰ ἐπέχταση τῆς ἐσωτερικῆς ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τὴν κυρίαρχην ἀστικὴν τάξιν, ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς θεμελιώνεται ἀπάνω στὴν ἀρχὴ τῆς κατάρτησιν τῆς ἐκμετάλλευσιν ἑνὸς λαοῦ ἀπὸ ἄλλον, ὅπως ἡ σοσιαλιστικὴ κοινωνία θεμελιώνεται ἀπάνω στὴν κατάρτησιν τῶν τάξεων καὶ τῆς ἐκμετάλλευσιν ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπον.

Ἡ ἴδια ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις, ποὺ ἔλυσε τὸ πρόβλημα τῶν ἐθνοτήτων μέσα στοὺς κόλπους τῆς μᾶς ἔδωκε κιόλας τὸν τύπον ἑνὸς ὑπερεθνικοῦ κράτους, ποὺ εἶνε ὀλότελα διαφορετικὸ ἀπὸ τὰ καπιταλιστικὰ ἱμπερία. Μὲ τὴ νίκη καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ στὶς ὑπόλοιπες χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου θὰ ἐπικρατήσῃ καὶ ἡ νέα μορφή τοῦ σοσιαλιστικοῦ διεθνισμοῦ. Εἴτε δημιουργηθοῦν καὶ ἄλλες ἀνάλογες ἐνώσεις πρὸς τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσις, εἴτε παραμείνει σὲ διάφορες χώρες ἡ μονοεθνικὴ μορφή τοῦ κράτους, ἡ σοσιαλιστικὴ διεθνικὴ κοινωνία θὰ ἔχει ὀλότελα ἄλλη μορφή

και από τὰ καπιταλιστικά Ιμπερία και από τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Οἱ διεθνικοὶ ἀνταγωνισμοὶ πρόκειται νὰ ὑποχωρήσουν ἀπέναντι στὴ διεθνικὴ σοσιαλιστικὴ ἀλληλεγγύη και τὸν διακανονισμό τῶν οἰκονομικῶν και πολιτικῶν συμφερόντων ἔξω ἀπὸ κάθε τάση γιὰ ἐκμετάλλευση και σκλαβωμὸ ἑνὸς λαοῦ ἀπὸ ἄλλον.

Ἰσοτιμία τῶν λαῶν, ἀπόλυτος σεβασμὸς τοῦ ἐθνισμοῦ και τῆς ἰδιομορφίας των, ἐναρμόνιση ἀμοιβαία τῶν συμφερόντων, διεθνικὴ ἀλληλεγγύη θὰ εἶνε οἱ ἀρχές, πού θὰ διέπουν τὴ σοσιαλιστικὴ διεθνικὴ κοινωνία τῶν λαῶν.

Ἔτσι ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση ἔγινεν ἡ ἀφετηρία γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν στὴ συνείδηση τῶν ἀνθρώπων νέες μορφές συμβίωσης. Τὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος εἶνε κάτι ἐντελῶς νέο ἀπέναντι στὸ ἀστικὸ ἔθνος και ὁ σοσιαλιστικὸς διεθνισμὸς κάτι ἐντελῶς νέο ἀπέναντι στὸν καπιταλιστικὸ διεθνισμό. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ πού διέπει τίς νέες αὐτὲς μορφές πού ὑψώνουν τὴν ἀνθρωπότητα σ' ἓνα νέο ἀνώτερο στάδιο πολιτισμοῦ, εἶνε ἡ κατάργηση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπὸ ἀνθρώπο και λαοῦ ἀπὸ ἄλλο λαό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελίς	5
ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (Διάγραμμα δλου τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸ Δ, Γληνὸ).....	>	18
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.—Εἰκοσιπέντε χρόνια ἀγῶνες πλάι στὸ λαὸ.....	>	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'—Τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα.....	>	19
> Β'—Τὸ πολιτικὸ πρόβλημα.....	>	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. —I.—Τὸ τελευταῖο κείμενο τοῦ Γληνοῦ.....	>	36
II.—Ἡ Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα.....	>	39
III.—Τὸ σοσιαλιστικὸ ἔθνος.....	>	48